

Babel

“Ik geloof niet dat het goed is, dat al die mensen daar op een kluitje zitten en in één tal van die malle dingen verzinnen en voor God gaan spelen. Ik denk dat ik hun taal ga verwarren...”

“ze waren allemaal in de war, daar in Babel, dat betekent: verwarring. Wirwar.”

De toren van interpreteren we gewoonlijk als “na de hoogmoed komt de val”. Je moet niet zelf voor God gaan spelen én de STRAF is de verwarring van talen.

Maar misschien is juist het willen streven naar één taal, naar zogenaamde éénduidigheid, wit is wit, zwart is zwart, naar één duidelijk toren, zo hoog mogelijk als een groot cijfer 1 aan de horizon, deze toren en geen andere, deze taal en geen andere, misschien is het juist dit monolithisch denken dat met het verhaal van de Toren van Babel afgebroken en verworpen wordt door God.

Daar konden ze niet mee om in Babel: dat mensen een andere, een verschillende taal spreken. Dat het een mensen-leven-opdracht is: elkaar verstaan, de diepte en rijkdom achter de woorden die we spreken tot elkaar proberen te vatten. Daar in Babel kenden ze alleen maar 1ste taal zoals Oosterhuis het al in mijn geboortjaar '75 in het boek “in het voorbijgaan” uitdrukt: 1ste taal: één is één, 2=2, dood is dood... Een taal van termen, een gesloten geheel van afgesproken uitdrukkingen. Taal van abstraheren en reduceren.

Welnu, het is dit soort denken dat met de toren van Babel afgebroken wordt. Dit is de echte aanklacht. En er komt ruimte voor een tweede taal. En de rijkdom van het elkaar proberen te verstaan.

En ik citeer weer Oosterhuis: “Er is een tweede taal, diep onder de eerste, als een veel oudere aardlaag, of wijd om de eerste heen; 'tweede' in aandacht en waardering; en ook weerlozer en bescheidener dan de eerste. De taal van wat eigenlijk niet te zeggen is. Die je spreekt om niet helemaal te hoeven zwijgen. De taal van ontroering en de extase... Die tweede taal brengt kinderen en volwassenen bij elkaar, en is veelduidig, dubbelzinnig, paradoxaal: alles is niets, hier is ver weg, mijn zoon was dood en is weer levend geworden (zegt een man die zijn verloren zoon heeft teruggekregen). Wij zijn één, zegt een mens tegen een mens. Wie dan gaat tellen en rekenen, telt vier handen en twee monden, gelukkig. Maar: wij zijn één.”

Ik heb dit soort tweede taal al van m'n zestien mogen leren proeven in Jonge Kerk Roeselare en de teksten en liederen van Oosterhuis die me toen aangereikt werden. En dat gebeurt ook met film. En met muziek. De laatste jaren is daar voor mij ook een nieuwe taal bijgekomen. De dans. En dan heeft het o.a. werk van choreograaf Sidi Larbi Cherkaoui me werkelijk omvergeblazen. Iets in me losgemaakt. Taal van ontroering en extase, van veelduidigheid, paradoxaal...

In het begin had ik wat de neiging om alles te willen “begrijpen”, als in “vast-grijpen”, er greep op krijgen. Elke beweging ontleden, waarom doen ze nu dit. Wat wil dit zeggen. Tot ik

doorhad dat dit vruchteloos is. En misschien wel een Babelse onderneming. Het is denk ik kwestie van je laten raken. Je te openen. Aanknopingspunten zoeken. Elkaar verstaan, en geen greep-willen-krijgen-op.

De voorstelling "Babel" van Cherkaoui is dan voor mij een hoogtepunt dat ik een paar keer mocht zien. Met als elementen: een toren die ze construeren en weer deconstrueren. 13 dansers met andere nationaliteiten en een andere taal. Het gaat over taal, identiteit, afgrenzen. Over computertaal en emoties. Over, zoals in het Bijbelse verhaal: het gevaar van 1 taal (de 1ste taal dan) die machthebbers vaak spreken. Over onze taal en cultuur superieur vinden. Over verwarring en de zoektocht naar het elkaar verstaan.

Ik ben er hier nu wel over aan het spreken, maar misschien laat ik de voorstelling beter voor zichzelf spreken. Want doe ik nu niet hetzelfde als Babel? Probeer ik nu niet in één vast kader uit te leggen wat per definitie meerduidig is? Ik zwijg dus beter...

Er is géén dvd opname van deze voorstelling. Maar na wat sprokkelwerk probeerde ik toch enkele fragmenten aan elkaar te plakken... Eerlijkheidshalve niet altijd alle fragmenten die ik graag wou tonen, soms ook gewoon een repetitiebeeld. Maar hopelijk krijg je toch een idee, een gevoel...

Toch wat richtingwijzers?

Je ziet een prachtige constructie, 5 volumes waarmee ze voortdurend construeren en afbreken. Die ruimte scheppen, afgrenzen en openbreken.

We starten met een fragment over taal die grenzen stelt, afgrenst, computertaal. Let op de muziek. Ritmisch kloppen. En we zien hoe Cherkaoui naar een taal groeit van elkaar letterlijk aftasten

Er komt ook tekst in de voorstelling (nogal wat eigenlijk voor een dansvoorstelling). Het gaat over de betekenis van taal, waarbij het Engels bezongen wordt als misschien de ultieme babelse eenheidstaal? Wat een armoede.

En dan zie je ze grenzen tegen elkaar afzetten.

Over loskomen uit onze oerkrachten en opstaan...

Geniet.

Rik Cloet

De Lier, 1 mei 2016